

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE
УНИВЕРЗИТЕТ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY

Study program

Бизнис аналитика и вештачка интелигенција (2026/2027)

Факултет	Бизнис и економија
Циклус на студии	Прв циклус (Додипломски)
ЕКТС	240
Код	ВААI-240
Титула	Дипломиран економист по бизнис аналитика и вештачка интелигенција
Датум на акредитација	29.04.2026

Опис на програмата

Студиската програма е дизајнирана да одговори на растечката побарувачка за професионалци кои можат да ги комбинираат бизнис знаењата со напредни аналитички вештини и вештини од областа на вештачката интелигенција. Современите организации се потпираат на донесување одлуки базирани на податоци, предиктивна аналитика и интелигентни системи за да останат конкурентни во дигиталната економија што брзо се развива. Програмата ги интегрира основните бизнис дисциплини со современи аналитички алатки, програмерски вештини и апликации на вештачката интелигенција. Студентите развиваат компетенции во анализа на податоци, машинско учење, системи за бази на податоци и дигитална бизнис стратегија, притоа задржувајќи силна основа во економијата, финансиите, менаџментот и маркетингот.

Посебен акцент се става на практичната примена на аналитиката и ВИ во бизнис средините, вклучувајќи управување со синџирот на снабдување, финансиска анализа, дигитална трансформација и стратешко одлучување. Студентите стекнуваат искуство со програмски јазици како Python и аналитички алатки што се користат за бизнис интелигенција, рударење податоци (data mining) и машинско учење. Програмата исто така ја одразува зголемената важност на етичкото управување со вештачката интелигенција, дигиталната трансформација и употребата на интелигентни системи во организациите. Преку предмети како „Регулација, управување и етика на ВИ“, „Интелигентни системи и агентска ВИ“ и „Машинско учење“, студентите стекнуваат знаења потребни за одговорно развивање и имплементација на решенија базирани на ВИ.

Програмата ги подготвува дипломираните студенти за кариери како:

- Бизнис аналитичар
- Аналитичар на податоци
- Специјалист за ВИ во бизнис
- Аналитичар за бизнис интелигенција
- Консултант за дигитална трансформација
- Аналитичар за стратегии базирани на податоци

Дипломираните студенти можат да продолжат со постдипломски студии во областа на бизнис аналитиката, вештачката интелигенција, дигиталниот бизнис или науката за податоци. Програмата исто така ги опфаќа етичките и регулаторните аспекти на вештачката интелигенција. Студентите стекнуваат знаења за одговорна употреба на ВИ, алгоритамска транспарентност и рамки за управување кои се сè повеќе потребни во современите организации и во европските регулаторни рамки.

Кариера

Дипломираните студенти од оваа програма се подготвени за кариера во области што ја интегрираат анализата на податоци со бизнис одлучувањето, вклучувајќи улоги како бизнис аналитичар, аналитичар на податоци, специјалист за вештачка интелигенција во бизнис и консултант за дигитална трансформација. Тие поседуваат компетенции за користење на аналитички алатки, техники на машинско учење и програмски јазици за анализа на податоци и поддршка на организациските стратегии, и можат да се вработат во различни сектори како финансии, маркетинг, информатичка технологија и консултантски услуги..

Резултати од учењето

Знаење и разбирање

Дипломираните студенти од оваа студиската програма се стекнуваат со:

Основни бизнис знаења

Цврсто разбирање на фундаменталните бизнис концепти, вклучувајќи менаџмент, финансии, маркетинг, операции и процеси на стратешко одлучување.

Квантитативни и аналитички знаења

Знаења за статистички методи, математичко моделирање и техники за анализа на податоци кои се користат за решавање сложени бизнис проблеми.

Управување со податоци и технологии

Разбирање на структури на податоци, бази на податоци, складирање на податоци (data warehousing) и современи платформи за обработка на податоци што се користат за складирање и управување со големи количини податоци.

Бизнис интелигенција и аналитички алатки

Знаења за аналитички софтвер и програмски околинати што се користат во бизнис аналитиката како Excel, SQL, Python, R, Tableau и Power BI за анализа, визуелизација и извештајување на податоци.

Вештачка интелигенција и машинско учење

Разбирање на основните концепти на вештачка интелигенција, алгоритми за машинско учење и методи на предиктивна аналитика применети во бизнис контексти.

Инженерство на податоци и cloud технологии

Знаења за принципите на инженерство на податоци и технологии на облачно компјутерство што се користат за обработка на податоци во голем обем и аналитички системи.

Решавање проблеми базирано на податоци

Разбирање како аналитичките сознанија можат да се интегрираат во бизнис одлучувањето за подобрување на оперативната ефикасност, стратешкото планирање и организациските перформанси.

Етика и управување со податоци

Свесност за етичките аспекти, принципите на приватност на податоци и законските регулативи кои го регулираат одговорното користење на податоци и технологии на вештачка интелигенција.

Современи дигитални технологии

Знаења за тековните технолошки трендови, вклучувајќи вештачка интелигенција, анализа на големи податоци (big data) и cloud computing, како и нивното влијание врз современите организации.

Примена на знаењето и разбирањето

Дипломираните студенти од оваа студиската програма ќе бидат способни да:

Применуваат аналитички методи на реални проблеми

Да користат статистички, квантитативни и компјутерски методи за анализа на бизнис податоци и генерирање на применливи сознанија за организациско одлучување.

Користат алатки за бизнис интелигенција

Да применуваат аналитички алатки и програмски околина како Excel, SQL, Python, R и платформи за визуелизација на податоци (на пр. Tableau и Power BI) за анализа и поддршка на менаџерско одлучување.

Развиваат решенија базирани на податоци

Да дизајнираат и имплементираат аналитички модели и предиктивни алгоритми за подобрување на оперативната ефикасност, маркетинг стратегиите, финансиските перформанси и корисничкото искуство.

Спроведуваат самостојна анализа на податоци

Да идентификуваат релевантни извори на податоци, да собираат и подготвуваат сетови на податоци и да вршат аналитички евалуации за поддршка на бизнис одлуки и стратешки иницијативи.

Ја интегрираат аналитиката во бизнис функциите

Да ги преточуваат аналитичките резултати во бизнис сознанија што поддржуваат одлучување во области како синџир на снабдување, финансии, маркетинг и управување со човечки ресурси.

Ја поддржуваат одлуката базирана на податоци

Да ги применуваат аналитичките резултати за поддршка на стратешки и оперативни одлуки во динамични бизнис средини.

Развиваат аналитички извештаи и dashboard-и

Да дизајнираат dashboard-и, визуелизации и аналитички извештаи кои јасно ги комуницираат комплексните податоци до различни засегнати страни.

Применуваат етички и правни принципи во користење на податоци

Да користат податоци одговорно, почитувајќи ги принципите на управување со податоци, етика и релевантните законски и регулаторни рамки.

Претприемачки и иновативни вештини

Да ги применуваат аналитичките и технолошките знаења за идентификување нови бизнис можности и развој на иницијативи базирани на податоци.

Способност за проценка

Дипломираните студенти од студиската програма ќе бидат способни да:

Критички ги оценуваат податоците и аналитичките резултати

Да ја проценуваат квалитетот, веродостојноста и валидноста на изворите на податоци и аналитичките резултати, идентификувајќи потенцијални пристрасности, ограничувања и ризици во анализите.

Ги толкуваат аналитичките резултати во бизнис контекст

Да ги поврзуваат квантитативните резултати со бизнис целите, пазарните динамики и организациските стратегии со цел поддршка на информирано одлучување.

Избираат соодветни аналитички методи и алатки

Да оценуваат и избираат соодветни аналитички техники, модели и софтверски алатки во зависност од природата на бизнис проблемот и карактеристиките на податоците.

Ја интегрираат аналитиката со бизнис размислувања

Да ги балансираат квантитативните докази со квалитативни фактори, етички импликации и организациски ограничувања при евалуација на алтернативни решенија.

Идентификуваат можности и ризици преку податоци

Да ги анализираат бизнис средините и сетовите на податоци за откривање на стратешки можности, потенцијални ризици и нови трендови релевантни за организациските перформанси.

Развиваат препораки базирани на докази

Да формулираат добро поткрепени препораки и стратешки сознанија врз основа на аналитички докази и логично расудување.

Демонстрираат независно и критичко размислување

Да пристапуваат кон комплексни бизнис и аналитички предизвици самостојно, применувајќи критичко размислување и аналитичка ригорозност во решавање проблеми.

Комуникациски вештини

Дипломираните студенти од студиската програма ќе бидат способни да:

Јасно ги презентираат аналитичките резултати

Да комуницираат комплексни аналитички сознанија и технички информации на јасен, концизен и структуриран начин до техничка и нетехничка публика.

Развиваат ефективни визуелизации на податоци

Да дизајнираат графикони, dashboard-и и аналитички извештаи кои ефикасно ги пренесуваат сознанијата и ја поддржуваат одлуката базирана на податоци.

Подготвуваат професионални аналитички извештаи

Да изработуваат добро структурирани писмени извештаи со документиран аналитички методи, резултати и бизнис препораки.

Ја адаптираат комуникацијата кон различни засегнати страни

Да го прилагодуваат стилот и содржината на комуникацијата според публиката, вклучувајќи менаџери, извршни лица, клиенти и технички специјалисти.

Соработуваат во мултидисциплинарни тимови

Ефективно да работат во меѓуфункционални тимови, споделувајќи аналитички сознанија, учествувајќи во дискусии и интегрирајќи повратни информации од различни перспективи.

Ги преведуваат техничките концепти во бизнис јазик

Да објаснуваат аналитички модели, статистички резултати и технолошки концепти на разбирлив начин за менаџерско одлучување.

Ја поддржуваат одлуката базирана на податоци

Да презентираат и аргументираат аналитички заклучоци и препораки со користење на докази и логично расудување.

Вештини на учење

Дипломираните студенти од студиската програма ќе бидат способни да:

Се ангажираат во доживотно учење

Континуирано да ги ажурираат своите знаења и вештини во согласност со развојот на технологиите, аналитичките алатки и бизнис практиките во областа на анализа на податоци и вештачка интелигенција.

Самостојно стекнуваат нови знаења

Да ги идентификуваат личните потреби за учење и самостојно да пристапуваат до релевантни ресурси како академски публикации, професионални обуки и дигитални платформи за учење.

Се прилагодуваат на нови технологии

Да учат и применуваат нови програмски јазици, аналитички методи и технолошки алатки поврзани со бизнис аналитика и вештачка интелигенција.

Рефлектираат за сопственото учење и развој

Да ги оценуваат сопствените процеси и резултати на учење со цел подобрување на аналитичките компетенции и професионалните перформанси.

Истражуваат и оценуваат информации

Да идентификуваат, критички да оценуваат и интегрираат информации од различни извори за поддршка на аналитичка работа и одлучување.

Развиваат стратегии за решавање проблеми

Да применуваат аналитичко размислување и стратегии за учење при решавање на непознати проблеми и развој на иновативни решенија базирани на податоци.

Учествуваат во професионален развој

Да учествуваат во професионални обуки, работилници, сертификати и други можности за учење со цел унапредување на експертизата во бизнис аналитика и сродни дигитални технологии.

Листа на предмети

Семестар 1

- [C2640] [6.0 ЕКТС] **Принципи на менаџмент**
- [C2638] [6.0 ЕКТС] **Основи на економија и бизнис**
- [C2639] [6.0 ЕКТС] **Математика за бизнис**
- [C2121] [3.0 ЕКТС] **Бизнис, влада и општество**
- [C2861] [3.0 ЕКТС] **Деловно комуницирање**
- [3.0 ЕКТС] **Англиски јазик**
- [3.0 ЕКТС] **Албански/Македонски јазик**

Семестар 2

- [CBE-302] [6.0 ЕКТС] **Бизнис -Калкулус**
- [CBE-203] [6.0 ЕКТС] **Микроекономија**
- [C2641] [6.0 ЕКТС] **Принципи на маркетинг**
- [C2120] [6.0 ЕКТС] **Принципи на сметководство**
- [3.0 ЕКТС] **Албански/Македонски јазик**
- [3.0 ЕКТС] **Англиски јазик**

Семестар 3

- [EVE-410] [6.0 ЕКТС] **Трговско право**
- [CBE-402] [6.0 ЕКТС] **Финансиско сметководство**
- [CBE-303] [6.0 ЕКТС] **Макроекономија**
- [C2864] [6.0 ЕКТС] **Статистика за бизнис**
- [3.0 ЕКТС] **Англиски јазик**
- [3.0 ЕКТС] **Изборен/Дигитални компетенции**

Семестар 4

- [CBEM-603] [3.0 ЕКТС] **Организациско однесување**
- [C2130] [3.0 ЕКТС] **Меѓународен бизнис**
- [C2124] [6.0 ЕКТС] **Бизнис информациски системи**
- [CBE-401] [6.0 ЕКТС] **Оперативен менаџмент**
- [CBM-502] [6.0 ЕКТС] **Финансии на корпорации**
- [3.0 ЕКТС] **Англиски јазик**
- [3.0 ЕКТС] **Изборен/Дигитални компетенции**

Семестар 5

- [ECS-609] [6.0 ЕКТС] **Вовед во вештачка интелигенција**
- [C2306] [6.0 ЕКТС] **Програмирање во Python**
- [C2865] [3.0 ЕКТС] **Регулација, управување и етика на вештачката интелигенција**
- [C2126] [3.0 ЕКТС] **Управување со синџирот на снабдување**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен од друга единица**
- [6.0 ЕКТС] **Изборен предмет од бизнис**

Семестар 6

- [C2128] [6.0 ЕКТС] **Стратегија и организација**

- [CCS-403] [6.0 ECTS] **Бази на податоци**
- [ECS-604] [6.0 ECTS] **Податочно рударство**
- [6.0 ECTS] **Изборен од друга единица**
- [6.0 ECTS] **Изборен предмет од бизнис**

Семестар 7

- [ECS3080] [6.0 ECTS] **Машинско учење**
- [C2872] [6.0 ECTS] **Инженерство на податоци**
- [E2591] [6.0 ECTS] **Дигитален бизнис**
- [C2134] [6.0 ECTS] **Бизнис аналитика и моделирање**
- [6.0 ECTS] **Напреден изборен предмет**

Семестар 8

- [CBEE-603] [6.0 ECTS] **Економетрија**
- [C2866] [6.0 ECTS] **Интелигентни системи и агенти на вештачка интелигенција**
- [C2322] [6.0 ECTS] **Инфраструктура и технологии на облак**
- [C2867] [6.0 ECTS] **Дипломски труд**
- [6.0 ECTS] **Напреден изборен предмет**

Description of courses

Задолжителни предмети

• Принципи на менаџмент

Предметот има за цел да ги запознае студентите со суштината на управувањето и да создаде база што ќе биде дополнета со други менаџерски и организациски предмети што студентите ќе ги слушаат за време на нивното студирање. Овој предмет има неколку главни цели, и тоа: Студентите да ги разбираат и објаснуваат клучните концепти и теории за управување. - Да иницираат критичко размислување во училищата. - Да оспособат студентите да ги користат добиените информации за да даваат проценки и да градат аргументи. - Да ги развиваат комуникациските вештини на учениците. - Да се информираат студентите за процесот на управување и задачите на менаџерот. - Да се информираат студентите за процесот на планирање. - Да се информираат студентите со процесите и моделите на донесување одлуки. - Да се запознаат студентите со организацијата, вклучително и поделбата на трудот и ширината и длабочината на управувањето. - Студентите треба да бидат во можност да применат во пракса знаење за индивидуално-организациски односи и разни елементи поврзани со организациското однесување, вклучувајќи ја и личноста, однесувањето и перцепциите. - Студентите да се стекнуваат со знаења мотивацијата и теориите за мотивација.

• Основи на економија и бизнис

Цели: [?] Да се разберат основните концепти на економијата и бизнисот. [?] Да се развие способност за анализа на релациите меѓу економските фактори и деловните одлуки. [?] Да се оспособат студентите за користење на основната економска и бизнис терминологија. [?] Да се поттикне критичко размислување и способност за поврзување на теоријата со реалните пазарни практики. По завршување на предметот, студентот ќе може: [?] Да ги објасни основните концепти на економијата и бизнисот. [?] Да ги идентификува факторите што влијаат врз функционирањето на пазарите и претпријатијата. [?] Да ги примени основните знаења за анализа на едноставни економски и бизнис ситуации. [?] Да комуницира ефективно економски и бизнис идеи.

• Математика за бизнис

Цели на предметот: - Студентите ќе се поттикнуваат за активно учество во дискусијата, во решавање на задачи и различни проблеми од предметот математика. - Студентите да ги познаваат основните поими од линеарната алгебра и да ги применуваат своите знаење преку линеарни модели од областа на енергија, економија и животна средина. - Студентите добро ја ги разбираат аритметичката и геометриската прогресија и ја применуваат во решавање на различни проблеми од областа на енергија, економија и животна средина. - Студентите да поседуваат доволно знаење од областа на финансиската математика како и нивна примена во областа на енергија, економија и животна средина.

• Бизнис, влада и општество

Предметот има за цел создавање, развивање и унапредување на знаењата на студентите во областа на релациите помеѓу бизнисот, владините институции и општеството. Преку овој предмет, студентите ќе се стекнат со основни и практични знаења за: [?] значењето на курсот БВО за идните менаџери и професионалци; [?] корпорациите и нивните стејкхолдери; [?] управувањето со јавни прашања и односите со засегнатите страни; [?] функционирањето на бизнисот во глобализиран свет; [?] организациската етика и одговорност; [?] релацијата бизнис–влада; [?] улогата на технологијата и нејзиното влијание врз општествените и економските односи; [?] современите предизвици во односот помеѓу економскиот развој, владеењето и јавниот интерес.

• Деловно комуницирање

Целта на овој предмет да ги запознае студентите со основните принципи на деловната комуникација и да ја развие нивната способност за ефективна комуникација во професионални и организациски средини. Курсот се фокусира на подобрување на вербалните, невербалните, писмените и дигиталните комуникациски вештини кои се неопходни за соработка, преговарање и професионална интеракција во современите деловни организации. По завршувањето на овој предмет, студентите ќе бидат способни да: 1. Разберат принципите и важноста на деловната комуникација во организациите. 2. Применат техники на вербална и невербална комуникација во професионални контексти. 3. Подготвуваат јасни и ефективни пишани деловни документи како што се е-пошта, извештаи и меморандуми. 4. Демонстрираат ефикасни комуникациски вештини на состаноци, презентации и преговори. 5. Соодветно користат дигитални алатки за комуникација во професионални средини. 6. Јасно и професионално комуницираат идеи во мултикултурни и организациски услови.

• Бизнис -Калкулус

Предметот е дизајниран да им обезбеди на студентите разбирање на фундаменталните концепти и нивната практична примена во областите на бизнисот, економијата и финансиите. Студентите треба да бидат способни да применуваат техники на калкулус за решавање проблеми од реалниот свет кои вклучуваат оптимизација, маргинална анализа и економско моделирање. Резултати од учењето: - Студентите ќе ги разберат главните концепти на калкулусот, вклучувајќи ги лимесите, изводите и интегралите, како и непрекинатоста, диференцијабилноста и оптимизацијата. - Ќе бидат способни да применуваат математички техники на економски модели за анализа на функции на трошоци, модели на приходи и максимизација на профитот. Разбирање на врските помеѓу маргиналниот трошок, маргиналниот приход и маргиналниот профит. - Решавање проблеми со оптимизација и толкување на математички резултати во контекст на деловни и економски одлуки.

• Микроекономија

Предметот има за цел да ги запознае студентите со принципите и концептите на микроекономијата, што ќе им овозможи и ќе ги снабдува студентите по бизнис и економија со потребните аналитички алатки и техники за да анализираат и да дадат решенија за релевантни и актуелни прашања од областа на микроекономијата. Овој предмет ќе ги оспособи студентите со теоретско и практично знаење како што следува: 1. Анализа на побарувачката и понудата и рамнотежата на пазарот; 2. Еластичноста и нејзина примена, 3. Анализа на трошоците и нивна примена; 4. Анализа на максимизацијата на профитот во сите видови на конкуренција; 5. Целосна и нецелосна конкуренција; и 6. Влада и микроекономија.

• Принципи на маркетинг

Овој предмет им нуди на студентите еден преглед на маркетинг функциите, со акцент создавање на вредност преку маркетинг, истражување на пазарот, однесувањето на потрошувачите, стратегии на цените, маркетинг канали и дистрибуција, и методи на промоција. Студентите ќе можат: [?] ја разберат улогата на маркетинг во рамките на општеството и во рамките на економскиот систем. [?] - да ја научат виталната улога на маркетинг во рамките на една фирма и потребните односи помеѓу маркетинг и други функционални области на бизнисот. [?] да сметаат на различни области на одлуки во рамките на маркетинг и на алатки и методи кои се користат од страна на маркетинг менаџерите за донесување на одлуки. [?] да научат клучните маркетинг принципи и терминологија и концепти. [?] да ценат како маркетиншкиот аспект е важен во нивниот личен и професионален развој.

• Принципи на сметководство

Целта на предметот е да им помогне на студентите да ја разберат суштината на сметководството; да ги научат основните концепти и принципи на сметководството. Во оваа насока, предметот има за цел да им обезбеди на студентите знаење и разбирање за финансиските извештаи, нивните ставки, основните правила на книжење, општо прифатените принципи на сметководството, итн.

- **Трговско право**

Студентите треба да поседуваат знаења и вештини за: • Разбирање и интерпретирање на основните концепти на трговското право, вклучувајќи ги договорите и правните односи помеѓу трговските субјекти; • Примена на знаењата од граѓанското право и правото на правните лица во трговскиот контекст; • Анализа и оценка на правните односи и обврски во трговската дејност и секојдневниот бизнис; • Решавање конкретни правни проблеми кои се поврзани со трговската дејност и владеењето на правото во оваа област.

- **Финансиско сметководство**

Целта на овој предмет е да обезбеди знаења и вештини за процесот на евидентирање, сумирање и известување на деловните трансакции на трговските друштва, во согласност со Законот за сметководство во РСМ и Меѓународните сметководствени стандарди (МСС). Посебен акцент се става на изготвувањето и толкувањето на финансиските извештаи, вклучувајќи: Биланс на состојба и Биланс на успех, Даночен биланс – Данок на добивка и на вкупни приходи, како и други извештаи согласно Законот за водење сметководство во РСМ.

- **Макроекономија**

Студентите ќе стекнат знаења за: - макроекономските поими и категории, кои се предуслов за функционирање на една национална економија која е дел на еден поширок глобален економски систем; - значењето на најглавните макроекономски индикатори како што се: бруто -национален производ, национален доход, економски раст, економски циклус, инвестиции и јавна потрошувачка, инфлација, невработеноста, пари и банки, буџет, биланс на плаќање и др.; - основните инструменти на макроекономска анализа (агрегатна понуда и побарувачка) и макроекономски политики (монетарна и фискална политика) и др.; - ефикасното функционирање на една национална економија, споредувајќи ја со современите пазарни економии, означувајќи во таа насока разлики, сличности и можности за иден развој на соодветната економија; - знаења од областа на макроекономијата, кои ќе му овозможат поедноставен пристап кон другите напредни макроекономски предмети.

- **Статистика за бизнис**

Цели на предметот: • Да се разберат и применат статистички методи за анализа на економски показатели, потрошувачка на енергија и еколошки параметри. • Да се користи статистика за предвидување и поддршка на одлучување во различни сектори. • Да се владее со користење на статистички софтвери како SPSS, R, Python и Excel. Резултати од учењето: • Студентот ќе може да ги анализира економските показатели (БДП, невработеност, инфлација) и да интерпретира податоци за енергија и животна средина. • Студентот ќе примени статистички методи за предвидување на потрошувачката на енергија и еколошкото влијание. • Студентот ќе подготвува структурирани извештаи и интерпретации базирани на статистички податоци.

- **Организациско однесување**

Целта на овој предмет е да им обезбеди на студентите фундаментално знаење за организациското однесување, фокусирајќи се на тоа како поединците и групите се однесуваат во рамките на организациите. Курсот ги испитува клучните концепти како што се мотивација, лидерство, комуникација, групна динамика и организациска култура, овозможувајќи им на студентите да го разберат и анализираат однесувањето во организациските услови. Резултати од учењето: • ги објаснат основните концепти и теории на организациското однесување • да анализираат индивидуалното однесување во организациите, вклучувајќи ја личноста, перцепцијата и мотивацијата • да ја разберат групната динамика и тимската работа во организациските услови • да ги евалуираат стиловите на лидерство и нивното влијание врз организациските перформанси • да ги анализираат комуникациските процеси во рамките на организациите • да го разберат влијанието на организациската култура и организациската структура врз однесувањето на вработените • да ги применат концептите на организациското однесување во реални организациски ситуации

- **Меѓународен бизнис**

Предметот има за цел да им обезбеди на студентите длабоко разбирање на глобалната бизнис средина и комплексните сили што ја поттикнуваат глобализацијата, вклучувајќи технолошки промени, либерализација на трговијата и развој на потрошувачките преференции. Посебно внимание се посветува на истражување на различните стратегии што компаниите ги применуваат при влез на меѓународни пазари, како што се извоз, заеднички вложувања, франшиза и странски директни инвестиции, при што се истакнуваат предностите и ограничувањата на секој пристап. Дополнително, студентите критички ќе ги анализираат политичките, економските и културните ризици и можности што влијаат врз меѓународните бизнис активности, со што ќе се оспособат да ги препознаат и предизвиците и придобивките од прекуграничните операции. Курсот исто така

има цел да ги опреми студентите со суштински вештини за носење информирани одлуки поврзани со меѓународна трговија, инвестиции и финансии, преку интегрирање на теоретски знаења со практични студии на случаи. Конечно, акцентот се става на разбирањето на поширокото влијание на меѓународниот бизнис врз локалните економии и култури, поттикнувајќи ги студентите да оценат како глобалните бизнис практики влијаат врз развојот, вработувањето, одржливоста и културната размена во различни региони од светот.

- **Бизнис информациски системи**

Цели: • Да ги разберат основните концепти на бизнис информациските системи. • Да ја објаснат улогата на ИС во стратегијата, менаџментот и одлучувањето. • Да ги анализираат прашањата за етика, приватност и безбедност. • Да развијат практични вештини за користење дигитални системи во бизнис. Резултати од учењето: Студентите ќе бидат способни да: • Ги дефинираат ИС и да ги објаснат нивните клучни функции. • Ги идентификуваат можностите за конкурентска предност преку ИС. • Ги применат знаењата за бази на податоци, мрежи и деловни апликации. • Го оценат влијанието на ИС врз општеството, организациите и поединците.

- **Оперативен менаџмент**

Студентите се запознаат со сложената проблематика на управување со производството сфатено како процес на планирање и организирање на производството, но и како контрола на функционирањето на производството како систем, за да се остварат целите на производството на најефективен и најефикасен начин. Во тие рамки, особено внимание се посветува на следните аспекти на производствениот менаџмент: производството како систем, планирање на системот на производството, производ- дизајн на производот, производ - квалитет на производот, производ - производствена програма, локација на производството, производствен капацитет, производствена опрема, фабрички згради, планирање на фабричкиот простор, производствени процеси, планирање и следење на производството во време, контрола на залихите, системот на складирање и внатрешен транспорт, одржување на опремата и градежните објекти и обезбедување на производството со енергија, контрола на трошоците и организациона структура на производството.

- **Финансии на корпорации**

Целите на овој предмет се насочени кон обезбедување основни знаења и проширување на постојните компетенции на студентите во насока на разбирање на современите теоретски и практични аспекти на финансискиот менаџмент и корпоративните финансии. Посебен акцент се става на анализата на состојбата и перформансите на деловните субјекти/акционерските друштва преку финансиските извештаи и други релевантни извори, како и на примената на современи техники за инвестициско одлучување.

- **Вовед во вештачка интелигенција**

Целта на овој предмет е да ги воведат основните концепти и методи на вештачката интелигенција, вклучувајќи интелегентни агенти, претставување на знаење, техники на пребарување, логичко и веројатносно резонирање и основни концепти на машинско учење. Предметот дава преглед на тоа како системите на вештачка интелигенција се користат за решавање проблеми и донесување одлуки во современи дигитални и деловни средини. По завршување на предметот студентите ќе бидат способни да: 1. Ги објаснат основните концепти и терминологија на вештачката интелигенција. 2. Го опишат улогата на интелегентните агенти, претставувањето на знаење и алгоритмите за пребарување во системите на ВИ. 3. Ги разберат основните методи на логичко и веројатносно резонирање. 4. Ги идентификуваат главните пристапи на машинско учење и невронски мрежи. 5. Ги препознаат примените на вештачката интелигенција во современи дигитални и деловни средини. 6. Ги анализираат придобивките и ограничувањата на технологиите на ВИ.

- **Програмирање во Python**

Целта на овој предмет е да ги запознаат студентите со основите на програмирањето со користење на програмскиот јазик Python. Курсот развива основни програмски вештини, вклучувајќи типови на податоци, контролни структури, дизајн на алгоритми, функции и објектно-ориентирано програмирање. Студентите ќе научат како да го користат Python за решавање практични проблеми и да извршуваат основни задачи за анализа на податоци релевантни за апликации за деловна аналитика и вештачка интелигенција. По завршувањето на предметот, студентите ќе бидат способни да: • Ги разберат основните принципи на програмирање и алгоритамско размислување. • Пишуваат Python програми користејќи променливи, контролни структури, функции и модули. • Применуваат концепти на објектно-ориентирано програмирање во Python. • Користат Python библиотеки за основна манипулација и анализа на податоци. • Развиваат едноставни апликации и скрипти за решавање на деловни и аналитички проблеми. • Подготвуваат збирки на податоци и вршат прелиминарна анализа на податоци за понатамошни курсеви за аналитика и вештачка интелигенција.

- **Регулација, управување и етика на вештачката интелигенција**

Цели на предметот: • Запознавање на студентите со регулаторните, управувачките и етичките димензии на вештачката интелигенција во современите организации и општеството. • Обезбедување знаење за меѓународните и регионалните регулаторни рамки што ги регулираат технологиите за вештачка интелигенција. • Развивање разбирање за принципите на одговорна вештачка интелигенција, вклучувајќи праведност, транспарентност, отчетност и приватност. • Анализирање на етичките предизвици поврзани со алгоритамското донесување одлуки, управувањето со податоци и автоматизирани системи. • Опременување на студентите со аналитички алатки за оценување на општествените и деловните импликации од усвојувањето на вештачката интелигенција. • Поттикнување на критичко размислување во врска со одговорните иновации и одржливата дигитална трансформација. По завршувањето на предметот, студентите ќе бидат способни да: 1. Дефинираат и објаснат клучни концепти поврзани со управувањето и регулирањето на вештачката интелигенција. 2. Идентификуваат главните етички предизвици поврзани со распоредувањето на системите за вештачка интелигенција во бизнисот и општеството. 3. Анализираат меѓународни регулаторни рамки, вклучувајќи го Законот за вештачка интелигенција на Европската Унија и иницијативите за глобално управување. 4. Евалуираат ризици поврзани со алгоритамска пристрасност, дискриминација, транспарентност и отчетност. 5. Применуваат принципи на одговорна вештачка интелигенција во донесувањето деловни одлуки и организациското управување. 6. Евалуираат етички импликации од апликациите на вештачката интелигенција во финансиите, маркетингот, јавната администрација и дигиталните платформи. 7. Развиваат препораки за политика или управување за одговорно усвојување на вештачката интелигенција во организациите. 8. Сороботуваат за анализа на студии на случај поврзани со етиката и регулирањето на вештачката интелигенција.

- **Управување со синџирот на снабдување**

Цели: Да ги разбере основните концепти на синџирот на снабдување. Да развие вештини за планирање, организирање и управување со логистички процеси. Да ги оспособи студентите за користење на стратегии и алатки за оптимизација на снабдувањето и дистрибуцијата. Резултати од учење: Објаснува концепти и модели за управување со синџир на снабдување. Анализира улогата на логистиката во организациските перформанси. Применува методи за управување со ресурси, залихи и транспорт. Предлага стратегии за подобрување на ефикасноста на синџирот на снабдување.

- **Стратегија и организација**

Целта на предметот е студентите да стекнат знаења за концептите и процесите на стратемскиот менаџмент и организацијата на претпријатијата. Предметот се фокусира на анализа на надворешната и внатрешната средина на организациите, формулирање и имплементација на стратегии, како и улогата на организациската структура во реализацијата на стратегијата. Резултати од учењето: • ги разберат основните концепти на стратемскиот менаџмент • ја анализираат надворешната и внатрешната средина на организациите • идентификуваат и оценуваат конкурентски стратегии • ја разберат поврзаноста помеѓу стратегијата и организациската структура • развијат аналитички способности за стратемско одлучување

- **Бази на податоци**

Овој предмет опфаќа воведување на дизајнирање и користење на бази на податоци, со краток вовед во внатрешноста на системите за управување со релациони бази на податоци. Предметот вклучува опширен покриеност на релациони модел, релациона алгебра, и SQL. Овој предмет исто така опфаќа и краток вовед во дизајнирањето на релациони бази на податоци базиран на концептуален дизајн и функционални зависности и нормални форми. Студентот кој успешно ќе го заврши овој курс ќе биде во можност да користи моделите и концептите на дизајнирање на бази на податоци. Студентот ќе биде во можност да користи бази на податоци, да дизајнира едноставни и одредени бази на податоци базирани на релациони модел на бази на податоци, да користи MS SQL Server системот за управување со база на податоци (DBMS), SQL јазикот и имплементација на пребарувања. По завршување на предметот студентите ќе бидат способни да: 1. Ги објаснат основните концепти на системите за управување со бази на податоци. 2. Го разберат релациониот модел и принципите на дизајнирање на бази на податоци. 3. Дизајнираат концептуални модели користејќи E-R моделирање. 4. Применуваат техники на нормализација при дизајнирање на бази на податоци. 5. Користат SQL јазик за креирање, манипулација и пребарување на податоци. 6. Имплементираат и управуваат со едноставни бази на податоци во DBMS системи.

- **Податочно рударство**

Целта на овој предмет е да ги воведат основните концепти и техники на рударење на податоци и откривање на знаење од големи бази на податоци. Студентите ќе научат методи за претходна обработка на податоци, складирање на податоци, класификација, предвидување, кластерирање, рударење на правила за

асоцијација и визуелизација на податоци. Курсот, исто така, се фокусира на градење и евалуација на аналитички модели и толкување на резултатите. Во практичниот дел од курсот, студентите имплементираат алгоритми и модели за рударење на податоци користејќи Python и современи алатки за анализа на податоци. По завршување на предметот студентите ќе бидат способни да: 1. Го разберат процесот на откривање знаење од податоци (KDD). 2. Применуваат техники за препроцесирање и трансформација на податоци. 3. Користат методи за класификација, предвидување и кластеризација. 4. Применуваат алгоритми за генерирање на асоцијативни правила. 5. Градат и евалуираат аналитички модели со користење на современи алатки. 6. Ги интерпретираат и визуелизираат резултатите од анализата на податоци.

- **Машинско учење**

Целта на овој предмет е да ги воведат основните концепти, техники и алгоритми на машинското учење. Студентите ќе научат како машините можат да учат шеми од податоци и да ги користат овие шеми за да донесуваат предвидувања и одлуки. Предметот опфаќа методи на учење под надзор и без надзор, евалуација на модели и практична имплементација на алгоритми за машинско учење. Студентите ќе применуваат техники на машинско учење во проблеми од реалниот свет користејќи модерни алатки за анализа на податоци. Резултати од учењето По завршување на предметот студентите ќе бидат способни да: 1. Ги разберат основните концепти на машинското учење. 2. Ги разликуваат методите на надгледувано и ненадгледувано учење. 3. Имплементираат основни алгоритми на машинско учење. 4. Градат и евалуираат предиктивни модели. 5. Ги анализираат и интерпретираат резултатите од моделите на машинско учење. 6. Применуваат алгоритми на машинско учење за решавање на реални проблеми.

- **Инженерство на податоци**

Целта на овој предмет е да ги научат основите на моделирање на податоци, чистење, трансформација и складирање. Како такви, студентите ќе научат различни начини за моделирање на SQL и NoSQL податоци, да ги организираат во различни складишта на податоци, да дизајнираат и да управуваат со податочни pipelines. Студентите исто така ќе научат како да користат најсовремени алатки имплементирани во простории или облак. По завршување на предметот студентите ќе бидат способни да: 1. Ја разберат архитектурата на современите системи за податоци. 2. Дизајнираат модели на податоци користејќи SQL и NoSQL. 3. Имплементираат ETL процеси за интеграција и трансформација на податоци. 4. Дизајнираат и управуваат со data pipelines. 5. Организираат и управуваат со податочни магацини. 6. Користат современи платформи за обработка и управување со податоци во cloud или локални системи.

- **Дигитален бизнис**

Цели на предметната програма: - Разбирање на основната дефиниција и хиерархија на знаења за дигитален бизнис и разбирање на процесите поврзани со работењето, маркетинг техниките и технолошките прашања на дигиталните системи; - Анализирање на податоците за активноста на корисниците со цел да се донесуваат информирани одлуки во однос на маркетингот и деловниот менаџмент во организацијата и развојот на производот / услугата; - Примена на основните техники на позиционирање на Интернет (SEO) во креирањето на маркетинг имиџот на организацијата, како и брендот на производот (брендмирање); - Познавање и разбирање на важноста на интернетот како средина за создавање на социјални и деловни процеси; - Демонстрирање на тенденција за активно користење на интернетот во економските и социјалните активности и во креирањето на сопствената кариера.

- **Бизнис аналитика и моделирање**

Предметот се фокусира на процесот на трансформација на податоците во информации за решавање деловни проблеми во реалниот свет. Предметот има фазен пристап кон генерирање на знаење: прво, се учи дескриптивна анализа каде што се користат визуелни анализи за карактеризирање на податоците; второ, се учи предавачка аналитика која се фокусира на оптималните стратегии што „треба“ да се преземат во иднина; трето, се учи предвидлива анализа, која се фокусира на употреба на алгоритми за предвидување на иднината врз основа на историски податоци. Темите вклучуваат: истражување на податоци, подготовка на податоци, нелинеарно оптимизирање, итн.

- **Економетрија**

Целта на предметот е студентите да стекнат знаења и вештини за примена на статистички и математички методи во анализа на економски податоци. Предметот развива компетенции за конструирање и интерпретација на економетриски модели, тестирање на хипотези и изработка на прогнози. Резултати од учењето: Студентите ќе ги разберат теоретските основи на економетријата и нејзината врска со економијата. Ќе можат да конструираат и интерпретираат модели на линеарна регресија. Ќе стекнат практични вештини за

користење на статистички софтвер во економетриска анализа. Ќе бидат способни да применат економетриски методи за анализа и донесување одлуки во економија и финансии.

- **Интелигентни системи и агенти на вештачка интелигенција**

Целта на предметот е студентите да се запознаат со основните концепти, архитектури и примени на интелигентните системи, со посебен фокус на агентски базирана вештачка интелигенција и современите agentic AI системи. Предметот има за цел да развие разбирање за тоа како интелигентните системи го перципираат опкружувањето, обработуваат информации, донесуваат одлуки и дејствуваат автономно. Преку анализа на теоретски модели и практични примери, студентите ќе стекнат знаења за примената на интелигентни системи и автономни агенти во различни области како што се бизнисот, технологијата, анализата на податоци и системите за поддршка на одлучувањето. По завршување на предметот студентите ќе бидат способни да: 1. Ги објаснат основните концепти на интелигентни системи и агентски архитектури. 2. Ги анализираат механизмите за претставување знаење и резонирање во интелигентните системи. 3. Ја евалуираат улогата на машинското учење во интелигентните системи. 4. Дизајнираат основни модели на интелигентни агенти и мулти-агентски системи. 5. Го анализираат концептот на agentic AI и употребата на големи јазични модели во автономни системи. 6. Ги евалуираат етичките и општествените импликации на интелигентните системи.

- **Инфраструктура и технологии на облак**

Овој предмет ги запознава студентите со основните знаења потребни за разбирање на cloud computing од различни перспективи, како технолошки така и деловни аспекти. Студентите ќе научат за различните модели на облак услуги (IaaS, PaaS, SaaS), моделите за распоредување (јавни, приватни, хибридни) и клучните компоненти на облак инфраструктура (VMs, вмрежување, складирање - датотека, блок, објект, CDN). Предметот, исто така, ги опфаќа новите трендови и практики на облак, вклучувајќи - хибриден мултиоблак, микроуслуги, Serverless концептот, DevOps, Cloud Native и така натаму. На крај се објаснети некои други важни теми како што се безбедноста на облакот, следењето и различните работни улоги во индустријата за облак. По завршување на предметот студентите ќе бидат способни да: 1. Ги разберат концептите и архитектурата на cloud computing. 2. Ги разликуваат моделите на cloud услуги (IaaS, PaaS, SaaS). 3. Ги анализираат моделите на распоредување на cloud (јавен, приватен, хибриден). 4. Конфигурираат и управуваат со основните компоненти на cloud инфраструктура. 5. Ги разберат современите концепти како containerization, serverless и cloud-native архитектури. 6. Ги оценуваат аспектите на безбедност и управување во cloud средини.

- **Дипломски труд**

Дипломската работа во студиската програма “Бизнис аналитика и вештачка интелигенција” претставува завршен проект во кој од студентот се очекува да ги демонстрира стекнатите знаења и вештини во текот на студиите преку обработка на реален или симулиран проблем од областа на бизнис аналитика и/или вештачка интелигенција. Од студентот се бара да идентификува истражувачка или апликативна тема, јасно да го формулира проблемот, да спроведе преглед на релевантна литература, да собере и анализира податоци користејќи статистички и аналитички методи како и алатки за вештачка интелигенција (како Python, SQL или BI платформи), како и да ги интерпретира резултатите во бизнис контекст. Работата треба да покаже способност за критичко размислување, решавање проблеми и одлучување базирано на податоци, и да заврши со јасни и аргументирани препораки. Исто така, студентот треба да ги почитува етичките принципи при користење на податоци и академските стандарди за пишување и презентирање на трудот.

Изборни предмети

- **Англиски јазик 1**

По завршување на секое ниво на овој предмет кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и користат различни фрази и изрази за нивни потреби како што се: прашања и одговори за себе и за семејството, за својот живот, за слободното време, финансии, за универзитетски дипломи, за работни вештини, за нивниот личен напредок, за својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале. По завршувањето од студентите се очекува да се на ниво A1 според Европската јазична рамка. Тие треба да се во состојба да ги разберат и употребат правилно основните изрази сврзани со конкретни барања, да прашаат и да одговорат на прашања сврзани со личен идентитет и врски, да се претстават себеси и други со употреба на лични и присвојни заменки, да се поздрават, да употребат точен вокабулар за објекти во училиница, да разликуваат помеѓу еднина и множина, да ги препознаат и да ги употребат броевите од 1-100. Исто така, студентите треба да

бидат во состојба да опишат еден типичен ден и со употреба на поедноставни јазични структури да ја опишат дневната рутина, да пишуваат и да зборуваат за нивниот живот и слободно време. Тие треба да го распознаат и да го употребат правилно вокабуларот сврзан со категориите на храна и пијалоци, месеци во годината, способности и да се способни да се изразат во ситуации кога треба учтиво да побараат, да опшат места, да изберат дестинација и да дадат упатства, да зборуваат за лични преференци.

• Англиски јазик 2

По завршување на секое ниво на овој предмет кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и користат различни фрази и изрази за нивни потреби како што се: прашања и одговори за себе и за семејството, за својот живот, за слободното време, финансии, за универзитетски дипломи, за работни вештини, за нивниот личен напредок, за својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале. По завршувањето од студентите се очекува да се на ниво А1 според Европската јазична рамка. Тие треба да се во состојба да ги разберат и употребат правилно основните изрази сврзани со конкретни барања, да прашаат и да одговорат на прашања сврзани со личен идентитет и врски, да се претстават себеси и други со употреба на лични и присвојни заменки, да се поздрават, да употребат точен вокабулар за објекти во училиница, да разликуваат помеѓу еднина и множина, да ги препознаат и да ги употребат броевите од 1-100. Исто така, студентите треба да бидат во состојба да опишат еден типичен ден и со употреба на поедноставни јазични структури да ја опишат дневната рутина, да пишуваат и да зборуваат за нивниот живот и слободно време. Тие треба да го распознаат и да го употребат правилно вокабуларот сврзан со категориите на храна и пијалоци, месеци во годината, способности и да се способни да се изразат во ситуации кога треба учтиво да побараат, да опшат места, да изберат дестинација и да дадат упатства, да зборуваат за лични преференци.

• Англиски јазик 3

По завршување на секое ниво на овој предмет кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и користат различни фрази и изрази за нивни потреби како што се: прашања и одговори за себе и за семејството, за својот живот, за слободното време, финансии, за универзитетски дипломи, за работни вештини, за нивниот личен напредок, за својата идна професија и сл, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале. При завршувањето и полагањето на овој предмет, од студентите се очекува да го постигнат нивото Б1 од европската јазична рамка. Тие би требало да се во можност да прашуваат и одговараат на прашања сврзани со различни теми како криминални појави, природни непогоди, работни вештини и ситуации, да одговараат на покани, да разговараат за семејни врски и брачна состојба и да бидат во состојба да го препознаат и да го употребат соодветно вокабуларот сврзан со универзитетско образование, уметност, патувања и спорт.

• Англиски јазик 4

По завршување на секое ниво на овој предмет кое се одредува според тест на почетокот на семестарот/годината, од студентите се очекува да бидат на различно ниво според Европската јазична рамка и да можат да разберат и користат различни фрази и изрази за нивни потреби како што се: прашања и одговори за себе и за семејството, за својот живот, за слободното време, животната околина, за нивните финансии, проблеми, да поставуваат и да одговараат на прашања за универзитетски дипломи, за работни вештини, за нивниот личен напредок, за својата идна професија и сл., да бидат во состојба да го оценат сопствениот напредок во учење на јазикот, да учествуваат во дијалози и дебати и да пишуваат параграфи или есеи на теми кои ги обработувале. При положувањето на овој предмет, од студентите се очекува да бидат на ниво Б2 според Европската јазична рамка. Од нив се очекува да бидат способни да го користат независно англискиот јазик и да имплементираат следниве јазични функции како пример- да дадат совет, да разговараат за универзитетски дипломи, работни вештини и ситуации, да покануваат и да одговараат на покани, да читаат текстови и да слушаат содржини со цел да се разбере суштината и деталите.

• Англиски јазик 5

Англиски за академски намени е предмет во времетраење од еден семестар. Целите на предметот се да им овозможи на студентите да се здобијат со вештини кои го потпомагаат учењето на англискиот јазик и напредување во академска средина. Предметот треба да ги оспособи студентите да ги употребуваат овие јазични вештини или вештини за учење не само во контекст на учење на јазик туку и во контекст на настава на стручните предмети. Предметот вклучува вештини на усно презентирање, аргументирање, пишување, оценето во специфични задачи. По успешно завршување на предметот, се очекува дека нивото на познавање на англискиот јазик кај студентите ќе биде Ц1 според Европската јазична рамка. Како резултат, по завршувањето, студентите треба да бидат способни усно да презентираат, да учествуваат во дебати и форуми за дискусија,

да го образложат своето мислење со аргументи и да им дадат конструктивна повратна информација на соучениците. Понатаму, студентите треба да се способни да слушаат и читаат и да ја разберат суштината и деталите, и успешно да напишат параграф и есеј во кој го аргументираат нивното мислење. Треба да можат да се вклучат во конверзација, дискусија и да ги изнесат своите ставови и мислења, да ги организираат своите идеи и успешно да напишат параграф и есеј во кои образложуваат проблем и предлагаат решение, вршат споредби и контрастираат. Студентите би требало да се способни да презентираат визуелни информации, да презентираат на дадена тема, да ги идентификуваат главните идеи и детали во текст, цели и пораки на текст, како и начини на организирање на текст и да ги применат во пишување.

- **Деловен англиски 1**

Студентите ќе совладаат јазични вештини кои им се неопходни за функционирање во деловни ситуации, како и за совладување материјали и стручна литература од полето на бизнисот и економијата. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе ги подобрат своите комуникациски вештини и јавното говорење, ќе бидат во можност да користат аргументи за да ги бранат своите ставови, да ги почитуваат мислењата на другите, ќе ги подобрат своите бизнис-вештини за комуникација заедно со способноста да се најде работа во иднина.

- **Деловен англиски 2**

Студентите ќе совладаат јазични вештини кои им се неопходни за функционирање во деловни ситуации, како и за совладување материјали и стручна литература од полето на бизнисот и економијата. По успешното завршување на овој предмет, студентите ќе ги подобрат своите комуникациски вештини и јавното говорење, ќе бидат во можност да користат аргументи за да ги бранат своите ставови, да ги почитуваат мислењата на другите, ќе ги подобрат своите бизнис-вештини за комуникација заедно со способноста да се најде работа во иднина.

- **Албански јазик за почетници 1**

Целта на предметот Албански јазик за почетници 1, 2 е студентите кои немаат елементарни знаења од албанскиот јазик да се запознаат со карактеристиките на овој јазик, да стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, да ги прошират и да ги применат своите знаења во секојдневни ситуации, со помош на кои истовремено ќе стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, ќе совладаат скромен фонд од различни лексико-граматички категории кои ќе им овозможат едноставни конверзации.

- **Албански јазик за почетници 2**

Целта на предметот Албански јазик за почетници 1, 2 е студентите кои немаат елементарни знаења од албанскиот јазик да се запознаат со карактеристиките на овој јазик, да стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, да ги прошират и да ги применат своите знаења во секојдневни ситуации, со помош на кои истовремено ќе стекнат знаења за јазичната структура на албанскиот јазик, ќе совладаат скромен фонд од различни лексико-граматички категории кои ќе им овозможат едноставни конверзации.

- **Македонски јазик за почетници 1**

Програмата за предметот Македонски јазик за почетници 1 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Преку посебни вежби и предавања се овозможува запознавање со основната комуникација на македонскиот јазик, т.е. запознавање, поздравување, претставување, збогатување на зборовниот фонд и пишување и разбирање кратки текстови. При создавањето на програмата се води сметка студентите стекнатите знаења да можат да ги применуваат и понатаму. Материјалот се обработува по принципот на комбинирани предавања и вежби, како и континуирани задачи, преку кои студентите активно се вклучени за време на часот и учествуваат со свои прашања и предлози во креирањето на часот.

- **Македонски јазик за почетници 2**

Програмата за предметот Македонски јазик за почетници 2 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Во рамките на овој предмет е опфатено следново: секојдневни обврски, планирање активности за наредниот период, опис на лица, места и на предмети. При создавањето на програмата се води сметка студентите стекнатите знаења да можат да ги применуваат и понатаму.

- **Македонски јазик средно ниво 1**

Програмата за предметот Македонски јазик средно ниво 1 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување, преку кои студентите: ќе го збогатат вокабуларот преку соодветни текстови за секојдневни активности (во банка, во библиотека, во министерство итн.) и ќе ги усовршат вештините за професионално пишување и говорење кои се неопходни за јасна и ефективна комуникација во нивната понатамошна професионална кариера. Посебен, континуиран акцент во целокупната активност се става врз јазичните елементи, односно

врз правописот и врз граматичката на македонскиот литературен јазик. Експертите како еден од клучните елементи за добро писмено изразување ја наведуваат правилната употреба на јазикот.

- **Македонски јазик средно ниво 2**

Програмата за предметот Македонски јазик средно ниво 2 опфаќа: читање, пишување, слушање и зборување. Притоа посебен акцент е ставен врз развојот на комуникациските способности на студентите, односно примена на јазикот во секојдневен и во професионален контекст, збогатување на вокабуларот и стекнување сознанија за структурата и за видовите професионални текстови. Ќе бидат опфатени различните стилови на комуникација, при што целта ќе биде студентите преку своите текстови да воспостават добра комуникација со аудиториумот и да го привлечат и да го задржат вниманието.

- **Македонски јазик за професионални цели 1**

По завршувањето на предметот Македонски јазик за професионални цели 1 од студентите се очекува да ги продлабочат и да ги зајакнат своите способности за напредно писмено и усно изразување на македонски јазик во контекст на различните професионални опкружувања. Студентите ќе бидат оспособени да читаат, пишуваат и да разбираат различни видови професионални и официјални текстови на македонски јазик. Исто така, ќе стекнат знаења и вештини за општата терминологија од областа на правото, бизнисот и економијата, администрацијата, компјутерските науки, јазикот и комуникацијата и ќе можат да ја употребуваат во рамките на своите идни професии. Освен тоа, од студентите се очекува да станат поавтономни во изучувањето на јазикот и ќе бидат во можност да размислуваат критички на различни теми, како и да стекнат способност за напредна писмена и усна комуникација на македонски јазик во една мултијазична и мултикултурна средина.

- **Македонски јазик за професионални цели 2**

По завршувањето на предметот Македонски јазик за професионални цели 2 од студентите се очекува да ги утврдат и да ги зголемат своите способности за напредно писмено и усно изразување на македонски јазик во контекст на нивните идни професии. Студентите ќе бидат оспособени да читаат, пишуваат и да разбираат различни видови професионални и специјализирани текстови на македонски јазик, да ги анализираат и да коментираат за нив како и да состават своја професионална биографија на македонски јазик (CV). Ќе ги зголемат и ќе ги прошират и своите познавања на стручната и научната терминологија од областа на правото, бизнисот и економијата, администрацијата, компјутерските науки, јазикот и комуникацијата и ќе можат да ја користат во симулација на автентични ситуации од нивното професионално опкружување, како и во дебати и при размена на мислења поврзани со различни аспекти на овие професии.

- **Дигитални компетенции**

Целта на предметот е да ги развие дигиталните компетенции на студентите и нивната способност за ефективно, критичко и безбедно користење на дигиталните технологии. По завршувањето на предметот студентите ќе можат да:

- Ги разберат основните концепти на дигиталните компетенции.
- Користат дигитални алатки за комуникација и соработка.
- Управуваат со дигитални информации и податоци.
- Креираат дигитална содржина со користење на различни апликации.
- Применуваат безбедни и етички практики во дигиталната средина.
- Користат технологии за решавање проблеми и учење.

- **Дизајн на дигитални медиуми**

Целта на предметот е да ги запознае студентите со основните концепти и принципи на дизајн на дигитални медиуми и да ги развие нивните креативни и технички вештини. По завршувањето на предметот студентите ќе можат да:

- Ги разберат основните принципи на дигитален дизајн и визуелна комуникација.
- Ги анализираат елементите на дизајн како боја, типографија и композиција.
- Користат дигитални алатки за создавање мултимедијална содржина.
- Развиваат креативни проекти во областа на дигиталниот дизајн.
- Применуваат принципи на употребливост и естетика.
- Презентираат и оценуваат проекти за дигитален дизајн.

- **Вовед во сајбер безбедност**

Целта на предметот е да ги запознае студентите со основните концепти на сајбер безбедност и да развие свесност за заканите и ризиците во дигиталната средина. По завршувањето на предметот студентите ќе можат да:

- Ги објаснат основните концепти на сајбер безбедност.
- Ги идентификуваат најчестите сајбер закани и напади.
- Ги разберат основните принципи на заштита на информациските системи и мрежи.
- Анализираат безбедносни ризици и практики за заштита на податоците.
- Применуваат безбедни практики при користење на дигитални технологии.
- Ја разберат етичката и правната димензија на сајбер безбедноста.

- **Вештачка интелигенција: Алатки и апликации**

Целта на предметот е да ги запознае студентите со основните концепти на вештачката интелигенција и практичната примена на AI алатки за креирање дигитална содржина и подобрување на продуктивноста. По завршувањето на предметот студентите ќе можат да:

- Ги разберат основните концепти на вештачката интелигенција и генеративната AI.
- Користат различни AI алатки за создавање текст, слики и презентации.
- Применуваат AI алатки за организирање и анализа на информации.
- Ги анализираат придобивките и ограничувањата на AI.
- Применуваат етички и одговорни практики при користење на AI.
- Развиваат практични проекти со користење на AI апликации.

• **Моделирање со табеларни пресметки**

Целта на предметот е да ги запознае студентите со концептите и техниките за моделирање и анализа на податоци со користење на програми за табеларни пресметки како Microsoft Excel и други слични алатки. Предметот има за цел да развие практични вештини кај студентите за организирање, обработка, анализа и визуелизација на податоци. По завршувањето на предметот студентите ќе можат да:

- Ја разберат структурата и функционирањето на програмите за табеларни пресметки.
- Организираат и управуваат со податоци во spreadsheet.
- Користат формули и функции за пресметка и анализа на податоци.
- Применуваат техники за анализа на податоци за решавање практични проблеми.
- Креираат графикони и визуелизации за презентација на податоци.
- Развиваат едноставни аналитички модели со користење на spreadsheet софтвер.

• **Јавно лидерство и организациски развој**

Овој предмет има за цел да им овозможи на студентите разбирање за тоа како лидерите и менаџерите ја развиваат и ја спроведуваат мисијата и визијата на организациите во јавниот сектор. Се разгледува начинот на кој се развиваат и применуваат организациските вредности неопходни за долгорочен успех преку соодветни практики, активности и професионално однесување. Предметот исто така се фокусира на улогата на лидерите во обезбедување развој и имплементација на ефективни системи за управување, како и на тоа како организациите ја остваруваат својата мисија и визија преку јасни стратегии засновани на гледиштата на засегнатите страни и поддржани од релевантни политики, планови, цели и процеси.

• **Етика во јавни институции**

Главната цел на овој предмет е да им обезбеди на студентите теоретска и практична рамка за разбирање на моралните дилеми во јавниот сектор. Предметот има за цел да ги развие вештините за етичко расудување, да го промовира интегритетот во административното одлучување и да ги подготви идните јавни службеници да ги почитуваат принципите на транспарентност и јавна доверба. Овој предмет и испитува моралните основи на јавната служба и системските предизвици за етичкото управување. Студентите ќе ја истражуваат тензијата помеѓу политичката лојалност (клиентелизмот) и професионалната должност (меритократијата). Посебен фокус е ставен на контекстот на Северна Македонија, анализирајќи зошто корупцијата на високо ниво опстојува и како „културата на неказливост“ го поткопува владеењето на правото. По завршувањето на овој предмет, студентите ќе бидат способни да:

- Ги оценуваат јавните политики користејќи ги основните етички теории (Утилитаризам, Деонтологија и Етика на доблеста).
- Ги идентификуваат и управуваат со потенцијалните конфликти на интереси и ризиците од корупција во рамките на една организација.
- Ги применуваат законските и етичките стандарди при административната дискреција и одлучување.
- Развиваат организациски стратегии за промовирање на транспарентноста и заштита на укажувачите (whistleblowers).
- Ги анализираат етичките импликации на новите технологии (ВИ и Big Data) во управувањето.

• **Професионална ИТ-етика**

Предметот обезбедува сеопфатен преглед на моменталните етички прашања при користењето на информативни технологии (ИТ). Оценува низа долгогодишни и нови прашања со кои се соочуваат корисниците на ИТ, почнувајќи од слободата на говорот, приватноста, интелектуалната сопственост, хакирањето и продолжува со новата ера, етичко користење на социјалните мрежи и онлајн-заедници. Се разгледуваат етички дилеми и етичка одговорности на ИТ-професионалци и се промовира критичко размислување и одговорно користење на ИТ.

• **Интернет технологии**

Целта на предметот е на студентите да им се долови разбирливо сваќање на алатките и методологијата на решавање на проблеми поврзани со Интернет програмирањето на страна на клиентот. Главна цел ќе биде фокусирање на алатки и вештини употребени од веб програмери во индустријата на денешницата. На предавањата ќе се дискутираат генерални концепти и синтакса, додека лабораториските вежби ќе се фокусираат на практичен дел и имплементација. Главниот фокус ќе биде врз технологиите на страна на клиентот (client side) како што се: основните концепти на вебот, интернетот и вмрежувањето, јазици како што

HTML(5), креирање на дизајн и стилови на страници преку Cascading Style Sheets (CSS), креирање на интерактивност со корисникот преку употреба на скриптовите јазици на страна на клиентот преку JavaScript и пропратните библиотеки и технологии (jQuery, jQuery Mobile, AppML, AngularJS и HTML5 API's)

- **Контрола на болнички инфекции**

Целта на предметот е студентите да стекнат теоретски и практични знаења за контрола и превенција на болнички инфекции. Студентите ќе развијат компетенции за препознавање на ризик фактори, примена на превентивни мерки и управување со инфективни ситуации во здравствените установи. По завршувањето на предметот, студентите ќе можат да: • Ги разберат основните концепти на болничките инфекции и нивното ширење • Ги применуваат стандардите и протоколите за контрола на инфекции • Идентификуваат и проценуваат ризици во болничка средина • Користат соодветни техники за хигиена и дезинфекција • Работат ефективно во тим при управување со инфекции

- **Основи на дизајн-студио**

Целта на предметот Основи на дизајн студио е студентите да ги развијат основните способности за концептуално и практично оформување на архитектонскиот простор. Преку индивидуална и тимска работа, тие стекнуваат вештини за анализа, визуелна комуникација и критичко размислување во рамките на процесот на архитектонско проектирање. По завршувањето на предметот, студентите се очекува да бидат способни: ● да ги разбираат и применуваат основните принципи на архитектонското проектирање; ● да ги преведуваат програмските барања во функционални просторни решенија; ● да изработуваат коректни цртежи и физички модели; ● да користат аналогни и дигитални методи за претставување на идеи; ● да ги аргументираат своите проектантски избори преку визуелна и усна презентација.

- **Меѓународно право за правата на човекот**

Посебна цел на предметната програма е студентите да стекнат продлабочено знаење за човековите права и механизмите за нивна заштита на внатрешно, регионално и универзално ниво. Студентите ќе се запознаат со современите теоретски сознанија во овој дел, како и со релевантните меѓународни акти и обичаи и ќе бидат оспособени за научно-истражувачка работа во областа на меѓународното право за правата на човекот.

- **Новите репродуктивни технологии и правото**

Целта на предметот е студентите да стекнат продлабочени знаења и компетенции за правните, биоетичките, медицинските и општествените аспекти на современите репродуктивни технологии, како и нивното влијание врз концептите на семејството, родителството и човековите права. Посебни цели на предметот се: стекнување на знаења за појавата, развојот и примената на новите репродуктивни технологии и нивната „репродуктивна револуција“; разбирање на основните правни поими и концепти поврзани со репродукцијата, родителството и сродството; анализа на националната и меѓународната правна рамка во областа на биомедицински потпомогнатото оплодување; развивање способност за идентификување и решавање на сложени правни прашања поврзани со: правниот статус на децата родени со примена на овие технологии, правата и обврските на родителите и донорите, конфликтот помеѓу правото на детето да го знае своето потекло и правото на анонимност на донорот; разбирање на биоетичките дилеми поврзани со создавањето на живот, научните истражувања и границите на медицинската интервенција; критичко согледување на односот помеѓу репродуктивната слобода и заштитата на јавниот интерес и интересот на детето; развивање интердисциплинарен пристап во анализата на правните прашања поврзани со биотехнологијата и репродуктивната медицина; поттикнување на критичко размислување за современите законодавни решенија и судската практика.

- **Односи со јавност и нови медиуми**

Цели на предметот: ? Да се разберат основните концепти на односите со јавноста (ПР) и нивната улога во организациската комуникација. ? Да се познаваат карактеристиките и функционирањето на новите медиуми и дигиталните платформи во областа на ПР. ? Да се развијат практични вештини во користењето на дигитални алатки за ефективна комуникација со јавноста. ? Да се анализираат и оценуваат комуникациските стратегии во реални контексти. ? Да се интегрира теоретското знаење со професионалната пракса во планирањето на ПР кампањи. По завршувањето на предметот, студентите ќе бидат способни да: ? Опишете и објаснете ја улогата на ПР и влијанието на новите медиуми во модерната комуникација. ? Да се анализираат студии на случај и да се идентификуваат ефективни комуникациски стратегии. ? Да се развијат едноставни комуникациски планови со користење на дигитални алатки и социјални медиуми. ? Да се оцени ефективноста на ПР кампањите и нивното влијание врз јавноста. ? Да се применат етичките и професионалните принципи во комуникацијата со јавноста и медиумите.

- **Албански јазик и култура на пишување**

Предметот е насочени кон развој на јазичните и комуникациските компетенции на студентите, вклучувајќи правилна употреба на стандардниот јазик, совладување на правописните и граматичките правила, како и способност за анализа и интерпретација на различни текстови. Исто така, студентите ќе ги научат принципите и техниките за пишување научни трудови, вклучувајќи ја нивната структура, цитирање и користење на академски извори. По завршувањето на предметот, студентот се очекува да може да пишува јасни, структурирани и кохерентни текстови, правилно да ги користи јазичните норми и да демонстрира критички вештини во читањето и пишувањето.

- **Лични финансии**

Цел на предметот Целта на предметот е студентите да стекнат знаења и практични вештини за ефективно управување со личните финансии во текот на животот. Предметот се фокусира на развивање компетенции за лично финансиско планирање, управување со приходите и трошоците, користење на финансиски производи и донесување информирани одлуки поврзани со штедење, инвестирање и управување со долг. Преку анализа на реални ситуации и практични финансиски алатки, студентите ќе развијат способности за одговорно и одржливо управување со личните финансиски ресурси. По завршувањето на предметот студентите ќе бидат способни да: • ги разберат основните концепти и принципи на личното финансиско управување; • подготват лични буџети и финансиски планови за краткорочни и долгорочни цели; • анализираат различни опции за штедење и инвестирање; • управуваат со кредити, долг и користење на банкарски и финансиски производи; • ја оценат важноста на осигурувањето и управувањето со финансиски ризици; • планираат долгорочни финансиски цели како пензиско планирање и инвестиции; • донесуваат информирани и одговорни финансиски одлуки.

- **Менаџмент на проекти**

Овој предмет има за цел да ги воведи студентите во светот на современите проекти и да ги подготви за справување со можностите и реалните економски предизвици при креирање и спроведување проекти кои одговараат на реални потреби. Тој се фокусира на разбирање на фазите на развој на проект, како и на суштинската улога на проектниот менаџер во дефинирање на потребите, опсегот, активностите за имплементација и комплексноста на современиот дизајн на проекти. Дополнително, предметот има за цел да ги оспособи студентите за користење на современи алатки и техники за менаџмент на проекти, претворајќи идеја или потреба во реален, структуриран и документиран проект. На тој начин, студентите развиваат креативност, иновативност и поголема конкурентност на пазарот на труд.

- **Бизнис-план**

Овој предмет има за цел да им обезбеди на студентите теоретски и практични знаења за изработка и развој на бизнис план. Тој се фокусира на анализа на бизнис идејата, проценка на пазарот, финансиско и оперативно планирање, како и стратегии за имплементација и развој на одржлив бизнис.

- **Економија на здравиот разум**

Овој предмет има за цел да им обезбеди на студентите практично разбирање на основните економски принципи, помагајќи им да го применуваат економското размислување во секојдневното донесување одлуки, како на лично, така и на професионално ниво. Предметот ја нагласува важноста на индивидуалната одговорност, пазарните процеси, здравите економски политики и улогата на институциите во унапредувањето на економската благосостојба.

- **Дигитална и он-лајн писменост**

Дигитална и он-лајн писменост е едно-семестрален предмет со 3 часа неделно, кој се нуди на додипломски студии. Предметот е направен според потребите на студентите и вклучува бројни вештини на 21-от век кои се поврзани со соодветна и ефективна употреба на технологијата. Предметот ќе ги опфати трите категории на вештини на 21от век. По завршување на предметот студентите ќе можат успешно да бараат и пристапуваат до он-лајн информации преку користење на различни дигитални алатки, критички да ја оценуваат веродостојноста на он-лајн материјалите и да разликуваат помеѓу веродостојни и неверодостојни извори, да покажат разбирање на етичките прашања во академски контекст, да разберат како соодветно се користат цитати и референци за да се избегнат плагијати, да научат како ефикасно се комуницира на професионален начин, да ги разберат основите на интернет безбедноста како и позитивните и негативните аспекти на создавањето он-лајн идентитет, да го испитуваат сајбер-малтретирањето и да ги идентификуваат можните решенија за намалување на он-лајн вознемирувањето.

- **Англиска литература и филм**

Овој предмет е наменет за студентите кои студираат Англиски јазик како и за студентите кои сакаат да читаат, уживаат во гледање и анализирање на филмови. - Да им помогне на студентите да ги развијат своите

критички вештини преку анализа на филм. - Да дискутираат, евалуираат и пишуваат критика. - Да дадат критичка анализа на литературни и информативни текстови - Да дискутираат и анализираат пишани текстови, како и пиар-евалуација на работата на студентите во групата - Да презентираат различни видувања, да ги поддржат своите тврдења, користат сетилен јазик.

- **Деловна етика и корпоративна одговорност**

Цели: 1. Воведување во основните етички теории и рамки применливи на бизнис-одлуки. 2. Објаснување на историскиот развој и современиот опсег на корпоративната социјална одговорност (CSR). 3. Развој на вештини за идентификување етички прашања во различни бизнис-контексти. 4. Анализа на интересите на засегнатите страни и етичките импликации на менаџерските избори. 5. Евалуација на структурите за корпоративно управување и нивната улога во етичкиот надзор. 6. Проучување на правните, регулаторните и доброволните механизми кои ја обликуваат одговорната бизнис-практика. 7. Испитување на одржливоста, етиката за животната средина и бизнис-реакциите на климатските промени. 8. Поттикнување на ефективно етичко расудување, аргументација и вештини за донесување одлуки. 9. Зголемување на свеста за меѓукултурните и глобалните димензии на бизнис-етиката. 10. Подготовка на студентите за дизајнирање и евалуација на CSR-стратегии и етички политики за организации.

- **Бизнис консалтинг и решавање на проблеми**

Цели: • Разбирање на улогата и процесот на бизнис консалтинг. • Развивање вештини за анализа и идентификација на организациски проблеми. • Примена на методи за ефективно решавање на проблеми. • Развивање тимска работа и презентационски вештини. По завршувањето на предметот студентот ќе може да: • Анализира комплексни деловни проблеми. • Користи структуриран пристап за решавање проблеми. • Подготви стратешки препораки за организации. • Професионално презентира предложени решенија.

- **Пазар на трудот**

Главната цел на предметот е да им обезбеди на студентите основни знаења и длабински знаења од областа на теоријата на пазарот на трудот, потоа со механизмот на неговото функционирање во пазарната економија. Целта на предметот пазарот на трудот е да им понуди и научи на студентите категории, закони и главни принципи според кои работи пазарот на трудот. Предметот обезбедува детална анализа на однесувањето и улогата што ја играат клучните агенти на пазарот на трудот: поединци, фирми и влада. Анализата се заснова на две основни категории: побарувачка на работа и понуда на работа, кои наоѓаат примена во скоро сите теми опфатени во овој курс. Знаењето стекнато од студентите на овој курс служи како основна теоретска основа неопходна за разбирање и совладување на различните теории и политики применети на пазарот на трудот. Предметот има за цел да им помогне на студентите да разберат како пазарите на труд ефикасно ја дистрибуираат и користат реткиот фактор на производство, трудот. Предавањата вклучуваат познавање на побарувачката за работа и концептите за снабдување со работа и нивната практична примена; внесување на поединци на пазарот на трудот за да се зголеми нивната корисност; доведување фирми на пазарот на трудот кои имаат за цел да го зголемат профитот; улогата на владата на пазарот на трудот, различните структури на пазарот на трудот: пазар на труд во целосна конкуренција, монопол на пазарот на трудот, монополија на пазарот на трудот, улогата на синдикатите на пазарот на трудот, билатерален монопол на пазарот на трудот. Предавањата и дискусиите во училиницата опфаќаат материјали што можеби ги нема во книгата, а некои аспекти на материјалите вклучени во основниот учебник нема да бидат дискутирани на час, но се оставени на активната студија на ученикот. Затоа, со цел да се гарантира успех во најдоброто можно стекнување на предметот, студентот мора да биде присутен на предавања и семинари, активно да учествува во дискусијата за разни проблеми поврзани со пазарот на трудот.

- **Економија на животната средина**

Економијата на животната средина има за цел студентите да стекнат знаење за: - главните извори и видови на агенти за животна средина; - чекорите во регулаторниот процес кон проценка на ризик и управување со ризик, како и знаење за идентификување на тековното законодавство и регулативи поврзани со еколошки прашања; - пополнување на празнините поврзани со здравствените ефекти на агентите врз животната средина и идентификување на области со неизвесност во процесот на проценка на ризик и - идентификување и дефинирање чекори во процесот на проценка и управување со ризик.

- **Локален економски развој**

Преку предметот има за цел студентите да постигнат: - сеопфатно да ја разберат комплексноста на локалниот економски развој, како и аспектите што го сочинуваат портфолиото за локален економски развој; - критички да ги проценат предностите и недостатоците што произлегуваат од алтернативни начини за постигнување на локален економски развој; - да ја проценат важноста на мрежите воспоставени помеѓу засегнатите страни во јавниот сектор, деловниот сектор и локалната власт, соодветно општините; - да изберат научни инструменти за

проценка на прифатливи стратегии за локален економски развој, итн.

- **Е-трговија**

Цели на предметот: Да ги запознае студентите со основите на електронската трговија како пресек на бизнисот, технологијата и општеството. Да обезбеди знаења за дигитални бизнис модели, инфраструктура на електронската трговија и онлајн платформи. Да ги анализира економските, социјалните и регулаторните импликации на електронската трговија. Да развие вештини за оценување на стратегии, технологии и трендови на пазарот на електронската трговија. Да поттикне критичко размислување за прашањата на доверба, безбедност, приватност и етика во дигиталната економија. Да им обезбеди на студентите практични алатки за дизајнирање и имплементација на решенија во електронската трговија. По завршување на предметот, студентите ќе бидат способни да: [?] Ги дефинираат и објаснат клучните концепти и теории на електронската трговија. [?] Идентификуваат и оценуваат различни бизнис модели на електронска трговија и стратегии за генерирање приходи. [?] Ја анализираат улогата на интернетот, веб-технологиите и мобилната инфраструктура во електронската трговија. [?] Ги оценуваат маркетинг стратегиите, рекламирањето и однесувањето на потрошувачите во електронската трговија. [?] Ги применуваат знаењата за платежни системи, безбедност и регулаторни рамки во пракса. [?] Спроведуваат анализи на студии на случај од реални компании во електронската трговија. [?] Дизајнираат и презентираат проект или бизнис план во областа на електронската трговија. [?] Работат тимски за да предложат решенија за предизвиците на дигиталната трансформација.

- **Анализа на податоци со Python/R**

Цели на предметната програма: • Да ги разберат основните методологии на анализа на податоци. • Да користат алатки и библиотеки за анализа на податоци во Python/R. • Практично да ги применуваат знаењата од статистика и анализа на податоци. • Да ги интерпретираат и презентираат аналитичките резултати преку техники за известување и анализа на податоци. По завршување на предметот студентите ќе бидат способни да: 1. Користат Python/R за подготовка и анализа на податоци. 2. Применуваат основни статистички и аналитички техники врз реални податоци. 3. Ги чистат, трансформираат и организираат податоците за понатамошна анализа. 4. Ги интерпретираат резултатите од анализата на податоци во деловен контекст. 5. Подготвуваат аналитички извештаи со користење на соодветни алатки. 6. Ја применуваат анализата на податоци како основа за понапредни предмети во програмата.

- **Финансиско моделирање**

Целта на предметот е студентите да стекнат практични вештини за креирање и анализа на финансиски модели за економско одлучување. По завршувањето на предметот, студентите ќе можат да креираат едноставни и комплексни финансиски модели, да ги анализираат финансиските податоци, да предвидуваат финансиски перформанси и да даваат препораки врз основа на нумерички анализа.

- **Финансии во претприемништвото**

Целта на овој предмет е да се фокусира на финансиските предизвици со кои се соочуваат стартапите и компаниите со висок раст. Предметот ги разгледува изворите на претприемачко финансирање, вклучувајќи venture capital, ангел инвеститори, crowdfunding и приватен капитал. По успешно завршување на курсот студентите ќе можат да: - Го разберат финансискиот животен циклус на претприемачките претпријатија. - Ги анализираат финансиските извештаи на стартапите и нивните потреби за финансирање. - Применуваат алатки за анализа на податоци за евалуација на перформансите и ризикот на стартапите. - Изградат финансиски проекции и модели за вреднување на стартапи. - Ги разберат структурите на venture capital и инвестициските одлуки. - Користат вештачка интелигенција и предиктивна анализа за проценка на потенцијалот за раст на стартапите. - Дизајнираат стратегии за финансирање на иновативни бизниси.

- **Преговарање и менаџирање со конфликти**

Целта на предметот е студентите да стекнат теоретски и практични знаења за процесот на преговори и управување со конфликти во организациите и деловната средина. Предметот се фокусира на развивање аналитички и практични вештини за планирање и водење ефективни преговори и конструктивно решавање конфликти. По завршувањето на предметот студентите ќе бидат способни да: • ги разберат основните концепти и процеси на преговори • анализираат различни ситуации на преговарање во деловни контексти • применуваат стратегии и тактики на ефективно преговарање • идентификуваат и управуваат со конфликти во организациите • развијат комуникациски и одлучувачки вештини во преговарачки ситуации

- **Менаџмент на продажба и односи со клиенти**

Целта на предметот: • Да го разбере улогата и значењето на управувањето со продажбата во рамките на организациската структура на компанијата. • Да ги анализира стратегиите за продажба и можностите на пазарот, земајќи ги предвид карактеристиките на производот и потребите на клиентите. • Да ги оцени

можностите за продажба во согласност со стратешките цели и објективите на организацијата. • Да развие професионални вештини за продажба и ефективни практики за управување со односите со клиентите кои го зголемуваат долгорочниот интерес и вредноста на клиентот. • Да ги користи алатките и технологиите за Управување со Односите со Клиенти (CRM) за да ги подобри процесите на продажба, комуникацијата со клиентите и управувањето со односите по продажбата.

- **Менаџмент на човечки ресурси**

Целта на предметот е студентите да стекнат знаења за основните концепти и практики на менаџментот на човечки ресурси во организациите. Предметот ги анализира процесите на регрутација, селекција, мотивација и развој на вработените, како и улогата на човечките ресурси во подобрување на организациската ефективност. По завршувањето на предметот студентите ќе бидат способни да: • ги разберат основните концепти и функции на менаџментот на човечки ресурси • анализираат процеси на регрутација и селекција на вработени • ја разберат важноста на мотивацијата и развојот на вработените • анализираат системи за управување со перформансите • развијат вештини за управување со меѓучовечки односи во организациите

- **Бихевиористичка економија**

Целта на предметот е да ги проучува социјалните, когнитивните и емоционалните фактори на индивидуалните и институционалните економски одлуки, како и последиците од промената на пазарната цена, профитот и алокацијата на ресурси. Моделот на однесување е интегриран од економска теорија и покрива спектар на концепти, методи и истражувачки полиња.

- **ФинТек и дигитални финансии**

Целта на предметот е студентите да стекнат теоретски и практични знаења за развојот на финансиските технологии, дигиталната трансформација на финансиските услуги, новите модели на плаќања, дигиталното банкарство, дигиталното кредитирање, блокчејн, крипто-средствата, децентрализираните финансии, како и за регулаторните, безбедносните и потрошувачките аспекти во современиот финансиски екосистем. По завршувањето на предметот, студентот ќе може да: • ги објасни основните концепти на FinTech и дигиталните финансии; • го анализира влијанието на дигиталната трансформација врз банките, финансиските институции и финансиските пазари; • ги разликува главните модели на дигитални плаќања, дигитално банкарство, crowdfunding, peer-to-peer lending и insurtech; • го оцени потенцијалот и ограничувањата на blockchain, smart contracts, crypto-assets и DeFi; • ги идентификува ризиците поврзани со cyber security, приватност, дигитални измами и заштита на податоци; • ги интерпретира клучните регулаторни и етички прашања во дигиталните финансии; • користи студии на случај и практични анализи за евалуација на FinTech решенија во реални деловни и финансиски контексти.

- **Визуализација на податоци**

The aim of this course is to equip students with knowledge and practical skills for effective data visualization and interpretation of analytical results. Students will learn principles of visual design, methods for presenting complex datasets, and the use of modern tools for creating charts, dashboards, and interactive visualizations. After completing the course students will be able to: • understand key principles of data visualization • analyze and interpret data using graphical representations • use modern tools for creating data visualizations • design effective visualizations for presenting analytical results • communicate complex information through visual formats

- **Теорија на игри и бизнис стратегија**

Овој предмет се концентрира на аналитичките методи добиени од теоријата на игри, која обезбедува ригорозна аналитичка рамка за структурирање на конкурентни ситуации, идентификување на алтернативите и избор меѓу нив. Основниот пристап ќе биде да се скрши комплексноста на делови, и понатаму да се користат алатките кои ги овозможува теоријата на игри за да се анализираат овие делови, а потоа да се соберат деловите во логично кохерентно разбирање. Целта е да станат подобри стратешки донесувачи на одлуки кога ќе се соочат со конкурентни предизвици. Главните цели ќе бидат да се користат концептите и алатките на теоријата на игри за да се идентификуваат, да се дијагностицираат и анализираат конкурентските предизвици со кои се соочуваат фирмите во динамичното окружување и да ги применуваат концептите и алатките на теоријата на играта за да се развијат стратегии кои ќе им дадат конкурентна предност.

- **Управување бизнис - процеси**

За да се максимализира креирањето на вредноста, организациите мора внимателно да ја анализираат, документираат и континуирано да ја проценуваат ефикасноста и ефективноста на нивните деловни процеси. Со фокус на основите на управувањето со деловните процеси, целта на овој предмет е да научат како се

користи информатичката технологија за да се овозможат и управуваат со деловните процеси. Трите главни тематски области на предметот се размена на податоци на претпријатието, системи на претпријатијата и управување и анализа на процесите.

- **Нови теми во бизнисот и вештачката интелигенција**

Целта на предметот е студентите да се запознаат со најновите трендови во вештачката интелигенција и нејзиното влијание врз бизнисот. Предметот ги опфаќа примените на AI во деловното одлучување, маркетинг, финансии, операции и дигиталната трансформација на организациите. По завршувањето на предметот, студентот ќе може да: • ги објасни основните концепти на вештачката интелигенција во бизнисот; • го анализира влијанието на AI врз деловните модели и организациските стратегии; • ги идентификува примените на AI во маркетинг, финансии и операции; • ги оцени етичките и регулаторните предизвици поврзани со употребата на AI; • ги анализира новите технолошки трендови во AI и нивното влијание врз економијата и бизнисот.

- **Анализа на финансиски податоци**

Целта на предметот е студентите да стекнат знаења и вештини за анализа на финансиски податоци користејќи статистички методи, економетриски модели и современи техники за анализа на податоци. Предметот се фокусира на користење програмски алатки и аналитички техники за анализа на финансиски пазари и управување со ризик. По завршувањето на предметот студентите ќе бидат способни да: • ги разберат основните концепти на анализа на финансиски податоци • користат статистички и економетриски методи за анализа на финансиски податоци • анализираат временски серии и финансиски трендови • користат програмски алатки за анализа на финансиски податоци • интерпретираат аналитички резултати за финансиско одлучување

- **Применето сметководство**

Целта на предметот е студентите да стекнат практични знаења за примената на сметководството во организациите преку користење на сметководствени софтвери и финансиска документација. Предметот се фокусира на регистрирање на финансиски трансакции и подготовка на финансиски извештаи. По завршувањето на предметот студентите ќе бидат способни да: • ги разберат основните процеси на сметководството • евидентираат финансиски трансакции во сметководствени системи • користат сметководствени софтвери • подготвуваат основни финансиски извештаи • интерпретираат финансиски информации

- **Меѓународен маркетинг**

Предметот има за цел да им обезбеди на студентите сеопфатно разбирање на маркетингот во глобален контекст. По завршување на предметот, студентите ќе бидат во можност да го анализираат глобалното маркетинг опкружување, вклучувајќи ги културните, политичките, економските и правните фактори што влијаат врз меѓународниот бизнис. Тие ќе развиваат стратегии за влез и конкурирање на меѓународните пазари, ќе ги применуваат маркетинг концептите во градењето на глобален бренд, адаптацијата на производите, цените, дистрибуцијата и промоцијата, како и ќе го оценуваат однесувањето на потрошувачите во различни земји и култури. Дополнително, студентите ќе научат да користат метрики и аналитички алатки за проценка на ефективноста на стратегиите за меѓународен маркетинг и да ги применуваат теоретските концепти во реални предизвици преку студии на случај.

- **Финансии на недвижен имот и анализа на инвестиции**

Целта на предметот е студентите да стекнат знаења и аналитички вештини за оценување на инвестиции во недвижности како значајна класа на средства. Предметот се фокусира на анализа на пазарите на недвижности, проценка на вредноста на имотот, финансиски структури и донесување инвестициони одлуки. По завршувањето на предметот студентите ќе бидат способни да: • ги анализираат пазарите на недвижности и инвестиционите можности • применуваат техники за проценка на вредност на недвижности • оценуваат хипотекарни и финансиски структури • вршат анализа на инвестиции користејќи NPV, IRR и cash flow модели • анализираат ризик и принос во инвестиции во недвижности • донесуваат аргументирани инвестициони одлуки

- **Анализа на животна средина и сметководство на јаглерод**

Целта на предметот е да им обезбеди на студентите теоретско и практично знаење за анализа на еколошки податоци и основните концепти на јаглеродно сметководство. Предметот има за цел да ги развие способностите на студентите за собирање, анализа и интерпретација на еколошки податоци, како и проценка на емисиите на стакленички гасови на институционално, локално и национално ниво. Преку примена на статистички методи и аналитички алатки, студентите ќе ја разберат улогата на податоците во креирањето на еколошки политики и стратегии за одржлив развој.

- **Ревизија**

Овој предмет има за цел да им обезбеди на студентите продлабочени знаења за концептуалните, теоретските и практичните аспекти на ревизијата. Тој се надоврзува на претходните знаења од сметководството и ги подготвува студентите да ја разберат професионалната улога и функција на ревизијата во практика. Главната цел на предметот е да ги обработи клучните прашања со кои се соочува ревизорската професија на локално и меѓународно ниво, при што се анализира и средината во која таа функционира. Предметот се фокусира на професионалните стандарди, етичките принципи и правната рамка што ја регулира ревизорската дејност. Студентите ќе бидат водени низ структуриран пристап кој ги опфаќа сите фази од процесот на ревизија, од прифаќање на ангажманот до подготовка и презентирање на конечниот ревизорски извештај, развивајќи практични и професионални вештини.

- **Логистика и автоматизација**

Цели на предметот: - Да ги запознае студентите со техничките и автоматизираните аспекти на логистичките системи. - Да го зајакне разбирањето за тоа како информациските и автоматизираните технологии ја подобруваат модерната логистика. - Да обезбеди практичен увид во улогата на дигитализацијата и Индустрија 4.0 во оптимизирањето на вредносните синџири. - Да ги развие аналитичките вештини и вештините за решавање проблеми во логистичката автоматизација.